

**Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Інститут міжнародних відносин
Кафедра світового господарства і
міжнародних економічних відносин
Кафедра Жана Моне**

**МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЄВРОПЕЙСЬКІ СТУДІЇ В УНІВЕРСИТЕТАХ
УКРАЇНИ»**

22 квітня 2016 року, м. Київ

With the support of the LLP of the European Union

За підтримки програми «Навчання впродовж життя»
Європейського Союзу

КИЇВ 2016

**Taras Shevchenko National University of Kyiv
Institute of International Relations
Chair of World Economy and International Economic Relations
Jean Monnet Chair**

**PROCEEDINGS
OF NATIONAL CONFERENCE**

**«EUROPEAN STUDIES IN THE UNIVERSITIES OF
UKRAINE»**

April 22, 2016 Kyiv

With the support of the LLP of the European Union

За підтримки програми «Навчання впродовж життя»
Європейського Союзу

KYIV 2016

The publication is produced within the implementation of the Jean Monnet Program Project N° 542395-LLP-1-2013-1-UA-AJM-CH
“University Courses in European Economic Integration”
(Grant Agreement N°2013-3086/001-001).

Публікація здійснена в рамках виконання проекту програми Жана Моне №542395-LLP-1-2013-1-UA-AJM-CH
«Університетські курси з європейської економічної інтеграції»
(грантова угода N°2013-3086/001-001)

This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Цей проект одержав фінансування за підтримки Європейської Комісії. Ця публікація відображає точки зору авторів, а Європейська Комісія не може бути відповідальною за будь-яке використання інформації, що міститься у виданні.

Зеленко В.А. Львівський національний університет імені Івана Франка ПРОБЛЕМА ВИВЧЕННЯ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІКИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ У ВНЗ УКРАЇНИ	68
Стаканов Р.Д. Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка СПІЛЬНА КОМЕРЦІЙНА ПОЛІТИКА ЄС: МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ	70
Відякіна М. М. Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЄС: МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	72
Святненко В.Ю. Київський національний університет імені Тараса Шевченка СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ В ПРОЦЕСІ РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ	75
Kharlamova G. Taras Shevchenko National University of Kyiv EU AND EASTERN PARTNERSHIP: SCIENTIFIC NETWORK	78
Радомська А.М. Харківський національний університет ім. Г. С.Сковороди ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КОМУНІКАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	79
Маруховська-Картунова О.О. Університет економіки та права «КРОК» ЄВРОПЕЙСЬКІ РЕЛІГІЄЗНАВЧІ СТУДІЇ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ	80
Горбась І.М. Київський національний університет імені Тараса Шевченка ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР	83
Паньок Т. В. Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ХУДОЖНЬО- ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТУДІЙ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ	85
Кулик В. Б. Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ НА ТЕРЕНАХ МИСТЕЦТВА	87

ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТУДІЙ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

Паньок Т. В.

кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувачка кафедри «Образотворче мистецтво» ХНПУ імені Г. С. Сковороди

З ХХ століття відкривається нова сторінка в історії художньо-педагогічної освіти на українських землях, що територіально входили до складу двох імперій: Російської та Австро-Угорської. Революційні події 1917 року докорінно змінили традиційні позиції в художньо-педагогічній освіті і привели до розвитку нової освітянської концепції.

Скасування Санкт–Петербурзької Академії мистецтв як закладу (1917) сприяло організації в Україні першого художнього вищого навчального закладу європейського рівня – Української державної академії мистецтв (УДАМ). Ця подія уособлювала нове бачення розвитку мистецько-освітнього процесу і організацію навчального процесу: академічні методи докорінно змінювалися, навчання спиралося на об'єктивні закони сприйняття кольору й форми, а навчально-методичний процес організовувався за принципом індивідуальних майстерень на кшталт західноєвропейських приватних художніх закладів, де професор самостійно мав вирішувати свою педагогічну програму. У перші роки свого існування адміністрація Академії заохочувала різноманітні європейські педагогічні концепції, а викладачі прагнули започаткувати таку художню школу, яка могла рухатися в європейському річищі, проте не гублячи своєї національної ідентифікації.

Більшість з професорів, що викладали в УДАМ отримали освіту за кордоном і несли західноєвропейську художню культуру і освітні концепції на терени України. Так, Федір Кричевський закінчив Петербурзьку академію мистецтв (1910), після чого здійснив подорож по Європі, де мав нагоду вчитися в Густава Клімта (Відень), творчі методи якого згодом переносить в українські майстерні УДАМ.

У творчості і педагогічній діяльності О. Мурашко теж були відчутні європейські впливи. Подорожі, навчання, виставкова діяльність у Берліні, Відні, Парижі, Амстердамі, Мюнхені, Венеції, Кельні, Дюссельдорфі (1909), Будапешті (1911–12) збагатили творчі експерименти і педагогічну методіку викладання художника.

Проте найяскравішою постаттю серед усіх професорів закладу був М. Бойчук, який закінчив Краківську Академію мистецтв, а згодом пройшовши стажування в Мюнхенській Академії, мав нагоду виставлятися в «Осінньому салоні» у Парижі, відвідувати майстерню П. Серюзьє в Академії Рансон, виступати з науковою доповіддю для членів «Української Громади» (Париж, 1909). У своїй художньо-педагогічній концепції наполягав на тому, що розвиток українського мистецтва, його національні корені лежать у візантизмі. Флоренція, Равенна, Венеція, Відень – наповнювали М. Бойчука новими враженнями, але разом з тим допомагали викристалізувати власну художню концепцію. В УДАМ очоливши майстерню ікони і фрески він революціонізує педагогічну систему викладання і методи навчального процесу, звернувшись до форми індивідуальної майстерні (як у художників італійського треченто). Головною метою педагогічної системи М. Бойчука було

виховання художника нового типу, здатного досягнути нові естетичні цінності й піднести українське мистецтво до світового рівня.

Увесь навчальний процес в Академії був спрямований на те, щоб якнайповніше розкрити індивідуальні здібності студентів, не втручатися в їхні художні замисли, а лише сприяти розвитку професійних навичок.

Отже, від самого початку існування УДАМ була поставлена мета – створити європейську, модерну систему художньо-педагогічної освіти, де важливими принципами навчання були систематичність, послідовність, структура, комплексність, ясність художньої мети, творчий експеримент, культурний взаємообмін.

Творення національної художньо-педагогічної освіти відбувалося на ґрунті уподобань різноманітними художніми течіями: у єдиному просторі поєднувалися реалістична, академічна школа, український візантизм М. Бойчука, захоплення педагогів конструктивізмом, авангардизмом, супрематизмом та ін. Українська художня школа того часу вирувала творчими експериментами та педагогічними пошуками, що відображували новий революційний світогляд - «Єдність мистецтва і технологій».

З утвердженням радянського уряду на Україні, реформуються й уніфікуються всі вищі заклади, чим значно знижується першорядне значення ВНЗ як інституції, спрямовуючи його в бік вузькопрофесійної.

Нове керівництво УДАМ ліквідувало індивідуальні майстерні, ввело розподіл майстерень за дисциплінами й техніками. Відкриття нового факультету «Фортех», мало на меті надати елементарні знання про закономірності форми та кольору, основи композиції, малюнка, властивостей матеріалів та ін. Подібні педагогічні концепції були не новими і на цей час вже існували в німецькій школі Баухгауз (1919), яка першою поставила своїм навчальним завданням підготовку фахівців для виробництва. Саме для цього було організовано спеціальний початковий курс «Vorkurs», де викладали так звані «пропедевтичні курси», що пробуджували творчі сили, а разом з ними художні здібності.

На той час у харківському художньому технікумі (ХХТ), що вважався у 1920-х роках вищим закладом, теж за орієнтир була взята німецька школа Баухгауз. Заняття ремеслом у харківських майстернях давало можливість студентам працювати не над одиничним предметом, а опановувати ті складові ремісничого процесу, що були загальним еталоном для промисловості. Перший ректор ХХТ А. Левітан, багато зробив для утворення навчального закладу і формування нових навчальних концепцій. Випускник Льєзького університету (1910, Франція), Тулузького політехнічного інституту (1912, Франція) стажер архітектурного відділення Паризької школи вишуканих мистецтв (Ecole de beaux arts, 1910–1911), маючи досвід викладання у технічних закладах Льежа в Central L'Education та ін. він переносить європейські традиції викладання у Харківський художній технікум. Обмін між європейськими і українськими традиціями впроваджували до начального процесу й інші викладачі. Передусім варто назвати Е. Блох, ученицю Родена, Б. Кратко, що вчився в Варшавському художньому інституті та ін.

В одеському Інституті образотворчого мистецтва (з 1922, 1921–Академія мистецтв) панували ті ж самі традиції європейського волелюбства. Академічна школа малювання була забута, натомість у майстернях шукали нові форми як у сфері образотворчого мистецтва, так і в галузі викладання. Пропонувалися різні види стилізації натури «під Пікассо» або композиційне трактування людської фігури в колі, півколі чи трикутнику, часом практикувалася імпровізація з натурними постановками. Одеський ВНЗ з 1921 року очолював ректор, професор філології, член багатьох європейських учених товариств доктор класичної філології Б. Варнеке, що закінчив

історико-філологічний університет у Петербурзі, Гетенгенський і Лейпцизький університети. Більша частина його наукових публікацій торкалася проблем історії і теорії мистецтва. Б. Варнеке розробив власний теоретичний курс для студентів всіх художніх спеціальностей, в яких ставилися проблеми еволюції форми в мистецтві та зв'язку форми і матеріалу.

Отже, до середини 20-х років зміст художньої освіти формувалася складними й суперечливими шляхами. Починаючи з початку 1930-х років впровадження низки прогресивних методик, інновацій, використання західноєвропейських концепцій підготовки майбутніх художників-педагогів зазнали нищівної критики і класифікувалися як формалізм. Проте аналіз літературних, історичних, архівних матеріалів дає змогу стверджувати, що в означений період художньо-педагогічна школа була складовою загальноєвропейського художнього процесу і стояла в авангарді мистецьких пошуків.

УДК 741.021.4

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ НА ТЕРЕНАХ МИСТЕЦТВА

Кулик В. Б.

Доцент кафедри образотворчого мистецтва
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди

Прийшов час інформаційних технологій. На дистанційну систему навчання поставлена велика надія. Інформаційне поле для самостійного навчання без відриву від виробництва набуває великого значення. Це ефективний, економічний і мобільний процес, який повністю нас задовільняє. Заочна освіта виконала свою державну проблему, набула іншої форми і відійшла на друге, чи третє місце. Тепер не треба відриватися від роботи, домашніх проблем, тратити кошти на транспорт, проживання.

Набирає темп новий вид спілкування в мережі комп'ютерних технологій: текстовий, голосовий, аудіовідеочат. Саме для системи дистанційного навчання на теренах великого мистецтва, цей вид цілком задовільняє, як вчителя так і студента. Говорити і писати про цей процес, краще через деякий час.

Слід відзначити, що в певні історичні епохи, мистецтво брало на себе роль будівника культури і суспільства. Так в епоху відродження, романтизму, модернізму, соцреалізму і т.д саме мистецтво виступало ведучою формою суспільної свідомості. Не випадково є і той факт, що в сім'ї мистецтва в ці періоди на перший план висувається АРХІТЕКТУРА (мати мистецтва), СКУЛПТУРА, ЖИВОПИС і вони виконують орієнтацію нового історичного типу культури. Архітектура, живопис реабілітували природний світ, людську чуттєвість, були, за визначенням Леонардо да Вінчі, Джотто, Дюрера, найвищим, найдосконалішим з видів мистецтв.

Таким чином, художня культура є важливим складником сукупної культури людства, акумулює духовний досвід попередніх поколінь, прогнозує, ставить та вирішує проблеми взаємодії людини самою в собі, іншою людиною, світом, розширює горизонти людської особистості, шукає нові форми осягнення людської дійсності.

На сьогодні, методичне забезпечення дистанційного навчання майбутніх вчителів образотворчого мистецтва в школі, чи будь-якому навчальному закладі потребує наступного: